

ПЪРВА ГЛАВА

I

Анри хвърли последен поглед на черния кристал на небето. Трудно бе да си представи, че някъде там хиляди самолети раздират тишината. И все пак – думите се боричкаха в главата му с весел шум – офанзивата е спряна, германците са разгромени, ще мога да замина. Зави зад ъгъла на кея. Улиците ще ухаят на зехтин и портокалов цвят, хората ще бърлят по осветените тераси на кафенетата, той ще пие истинско кафе под звуците на китарите. Очите му, ръцете му, кожата му бяха гладни – като след дълги пости! Изкачи бавно леденото стълбище.

– Най-после!

Пол го прегърна, сякаш го срещаше за пръв път след години на преживени опасности. Той видя над рамото ѝ искрящата елха, която се отразяваше до безкрай в големите огледала. Масата бе отрупана с чинии, чаши, бутилки; снопчета имел и зеленика бяха нахвърляни до една табуретка. Анри внимателно се отдръпна и хвърли пардесюто си на дивана.

– Слуша ли радиото? Има добри новини.

– Така ли? Казвай бързо.

Тя никога не слушаше радио, искаше да научава новините само от него.

– Не си ли забелязала колко е светло тази вечер? Имало хиляди самолети в тила на Фон Рундщет.

– Боже мой! Значи няма да се върнат.

– Никога не е ставало дума да се връщат.

В интерес на истината, и той си бе помислил същото.

Пол тайнствено се усмихна.

– Бях взела предпазни мерки.

– Какви мерки?

– В дъното на мазето има нещо като килер. Помолих портиерката да го изпразни. Там щеше да се скриеш.

– Не трябваше да правиш това. Точно така се предизвиква паника.

Пол стискаше с лявата си ръка краищата на шала си, сякаш искаше да си предпази сърцето.

– Те щяха да те разстрелят – каза тя. – Всяка нощ ги чувам. Чукат, отварям им, виждам ги.

Неподвижна, притворила очи, тя като че ли наистина чуваше гласове.

– Това няма да се случи – весело я увери Анри.

Тя отвори очи и отпусна ръце.

– Наистина ли войната е свършила?

– Съвсем скоро ще свърши.

Анри постави табуретката под дебелия гред, която пресичаше тавана открай докрай.

– Да ти помогна ли?

– Дюбръой ще дойдат да ми помогнат.

– Защо да ги чакаме?

Той взе чука. Пол постави ръка на рамото му.

– Няма ли да работиш?

– Не тази вечер.

– Казваш това всеки ден. Повече от година нищо не си писал.

– Не се безпокой. Не съм загубил желание да пиша.

– Вестникът ти отнема прекалено много време. Виж само в колко часа се прибиращ. Сигурна съм, че нищо не си ял. Не си ли гладен?

– Не още.

– Не си ли уморен?

– Ами не, не съм уморен.

Под погледа на тези очи, които го изследваха загрижено, Анри се чувстваше като крехко и опасно съкровище – ето това го уморяваше. Качи се на табуретката и започна да забива един пирон с кратки предпазливи удари – къщата не беше в първа младост.

– Знам дори какво ще пиша. Весел роман.

– Какво искаш да кажеш? – попита Пол разтревожено.

– Каквото казвам. Имам желание да напиша весел роман.

За малко да започне да го измисля на място този роман, щеше да му е забавно да размишлява гласно, но Пол го гледаше така настоятелно, че си замълча.

– Подай ми големия сноп имел.

Внимателно окачи зелената топка, обсипана с бели очички, после Пол му подаде друг пирон. Да, войната бе свършила – поне за него тази вечер беше истински празник. Мирът започваше отново, всичко започваше отново: празниците, забавленията, удоволствията, пътуванията, може би щастието, със сигурност свободата. Закачи покрай гредата имела, зеленката, гирляндите.

– Така добре ли е? – попита, след като слезе от табуретката.

– Идеално.

Тя се приближи до елхата, изправи една от свещичките.

– Ако няма опасност, ще заминеш ли за Португалия?

- Естествено.
- И няма да работиш по време на пътуването?
- Предполагам, че няма.

Тя колебливо потупваше една от златните топки, които се полюшваха на клоните, и Анри каза очакваните от нея думи:

– Съжалявам, че не мога да те взема.

– Знам, че вината не е твоя. Не се притеснявай, все по-малко ми се иска да обикалям света. Какъв е смисълът? – Тя се усмихна. – Ще те чакам. Да чакаш, когато нищо не те заплашва, не е никак досадно.

Анри изпита желание да се изсмее. Какъв бил смисълът! Лисабон. Порто. Синтра. Коимбра. Тези прекрасни имена! Дори без да ги произнеса, усещаше да го изпълва светла радост. Достатъчно бе да си каже: вече няма да съм тук, ще бъде другаде. Другаде – една още по-прекрасна от най-прекрасните думи.

– Няма ли да се облечеш? – попита той.

– Ей сега.

Пол се отправи към вътрешното стълбище, Анри се приближи до масата. Всъщност беше гладен, но винаги когато проявеше апетит за нещо, по лицето на Пол се изписваше тревога. Направи си сандвич от филия хляб и парче пастет и го захапа. Каза си, твърдо решен да го стори: „Като се върна от Португалия, отивам на хотел.“ Толкова е приятно да се прибереш вечер в стая, в която никой не те чака! Дори когато беше влюбен в Пол, държеше да притежава четири собствени стени. Само че между трийсет и девета и четирийсета година Пол всяка нощ умираше до страховито осакатения му труп – сега, след като в крайна сметка ѝ го върнаха жив, как да се осмели да ѝ откаже нещо? А и заради вечерния час му бе удобно да остава в нейното жилище. „Винаги можеш да си отидеш“, казваше тя. Досега не бе могъл. Взе една бутилка и заби тирбушона в скърцащия корк. За един месец Пол ще свикне да минава без него. А ако не свикне, толкова по-зле. Франция вече не беше затвор, границите се отваряха, животът вече не трябваше да е затвор. Четири години ограничения, четири години се бе занимавал само с другите. Много беше, прекалено много. Време е да се занимае малко със себе си. А за тази цел трябва да е сам и да е свободен. Не беше лесно да се върне към себе си след четири години – имаше сума ти неща за изясняване. Какви всъщност? Не знаеше точно, но там, докато се разхожда по ухаещите на зехтин улички, ще се опита да си направи равносметка. И отново сърцето му затрептя от радост – небето ще е синьо, по просторите ще се вее бельо. Той ще върви с ръце в джобовете, като турист, сред хора, които не говорят езика му и чиито грижи не го засягат. Ще си позволи да живее, ще усеща, че живее – може би това ще е достатъчно всичко да му се изясни.

– Колко мило! Отворил си всички бутилки!

Пол слизаше по стълбите с малки кадифени стъпки.

– Явно си венчана за виолетовото! – усмихна се той.

– Но ти обожаваш виолетовото! – каза тя.

Той обожаваше виолетовото от десет години. Много време е това, десет години.

– Не ти ли харесва тази рокля?

– О! Много е хубава – каза той бързо. – Просто си мислех, че и други цветове ще ти отиват. Зеленото например – подхвърли той, без да се замисли.

– Зеленото ли? Виждаш ме в зелено?

Стоеше пред едно от огледалата, неподвижна, объркана. Каква полза! В зелено, в жълто, никога нямаше да е като преди десет години, когато я бе пожелал, докато му подаваше с небрежен жест дългите си виолетови ръкавици. Усмихна ѝ се.

– Ела да танцуваме.

– Да, хайде да танцуваме – каза тя така пламенно, че Анри изстина.

През последната година съвместният им живот бе толкова унил, че сякаш и на самата Пол ѝ бе дошъл до гуша. Но някъде в началото на септември тя внезапно се промени. Сега във всичките ѝ думи, целувки, погледи се долавяше страстен трепет. Когато Анри я прегърна, тя се притисна до него и прошепна:

– Спомняш ли си първия път, когато танцувахме?

– В „Ла Пагод“, да. Тогава ти ми каза, че танцувам много лошо.

– Беше в деня, когато ти разкрих тайните на музея „Гревен“. Ти не беше ходил в музея „Гревен“, никъде не беше ходил – каза тя разнежено и допря чело до бузата на Анри. – Виждам ни и двамата.

И той се виждаше. Бяха са качили на един цокъл в Залата на миражите и навсякъде наоколо двойката им безкрайно се умножаваше в горите от колони. „Кажете ми, че съм най-красивата от всички жени.“ – „Ти си най-красивата от всички жени.“ – „И че ще бъдеш най-щастливият мъж на света.“

Обърна поглед към едно от големите огледала – сега прегърнатата им двойка се повтаряше до безкрай на фона на редица от елхи, а Пол му се усмихваше очаровано. Не си ли даваше сметка, че вече не са същата двойка?

– Чука се – каза Анри и се спусна към вратата.

Бяха семейство Дюбрьой, натоварени с кошници и пазарски чанти. Ан стискаше в ръка китка рози, Дюбрьой бе прехвърлил през рамо огромна връзка червени чушки. Надин вървеше след тях и изглеждаше кисела.

– Весела Коледа!

– Весела Коледа!

– Чухте ли новината? Авиацията най-после се е намесила.